

Kohtuasi C-650/23 [Hembesler]ⁱ**Eelotsusetaotlus****Saabumise kuupäev:**

31. oktoober 2023

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Landesgericht Korneuburg (liidumaa kohus Korneuburgis, Austria)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

22. august 2023

Apellant (kostja esimese astme kohtus):

E EAD

Vastustaja apellatsioonimenetluses (hageja esimese astme kohtus):

DW

AUSTRIA VABARIIK**LANDESGERICHT KORNEUBURG****KOHTUMÄÄRUS**

Landesgericht Korneuburg (liidumaa kohus Korneuburgis, Austria) teeb apellatsioonikohtuna kohtuasjas, mille pooled on hageja **D***** W******* [...] *versus* kostja **E***** EAD** ja mis puudutab nõuet summas **400 eurot** [...], menetledes kostja apellatsioonkaebust Bezirksgericht Schwechati (Schwechati esimese astme kohus) 27. märtsi 2023. aasta otsuse 1 C 253/20x-48 peale, kinnisel istungil järgmise kohtumääruse:

[I] Euroopa Kohtule esitatakse ELTL artikli 267 alusel järgmine eelotsuse küsimus:

„Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määruse (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või

ⁱ Käesoleva kohtuasja nimi on väljamõeldud nimi. See ei vasta ühegi menetluspoole tegelikule nimele.

pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91, artikli 7 lõiget 1, artikli 4 lõiget 3 ja artikli 2 punkti j tuleb tõlgendada nii, et tegutsev lennuettevõtja peab maksma reisijale hüvitist, kui reisija on seoses pakettreisiga saanud reisikorraldajalt edasi-tagasi-lendu hõlmava kinnitatud broneeringu; reisikorraldaja on kavandatud (tagasi)lennule eelneval päeval reisijale teatanud, et lennuplaan on lennu numbri, lennu aja ja lennu lõppsihtkoha muutmise tõttu muutunud; sellest tulenevalt on reisija jätnud artikli 3 lõikes 2 sätestatud tingimustel ilmumata algselt broneeritud lennu väravasse; tegelikult toimub algselt broneeritud lend aga plaanipäraselt; ja lennuettevõtja oleks reisija lennule lubanud, kui reisija oleks määruse artikli 3 lõikes 2 sätestatud tingimustel lennuväravasse ilmunud.“

II. Menetlus peatatakse, kuni Euroopa Kohus on teinud eelotsuse.

PÕHJENDUSED

Asjaolud

Hageja broneeris reisikorraldajalt T***** GmbH pakettreisi, mis muu hulgas sisaldas (tagasi)lendu marsruudil Heraklion (HER; Kreeka) – Linz (LNZ; Austria). Reisikorraldaja saatis reisijale dokumendi, millega kinnitati broneeringu kostja 29. septembri 2019. aasta (tagasi)lennule BUC 8739 / H6 8739 marsruudil Heraklion – Linz väljumisega kell 18.00 ja saabumisega kell 20.00.

28. septembril 2019 sai reisija reisikorraldajalt teate, et lennuplaan on tagasilennu osas muudetud ja tagasilend Heraklionist ei toimu reisidokumentides märgitud lennuga, vaid lennuga A3 7327, mis väljub 29. septembril 2019 kell 23.30 ja mille lõppsihtkoht on Viin-Schwechat (VIE; Austria). Puudus viide sellele, et kõnealune teade oleks tulenenud tegutseva lennuettevõtja tegevusest.

Kostja on tšarterlende tegev lennuettevõtja, kes ei tee lennupiletite broneeringuid iseseisvalt; ta on IATA liige. Ligikaudu 24 tundi enne väljumist sai ta reisijate nimekirja kõigi lennul osalevate reisijate ees- ja perekonnanimedega; täiendavaid kontaktandmeid reisikorraldaja talle ei edastanud. Hageja nimi selles reisijate nimekirjas puudus. Kostja teostas 29. septembril 2019 lennu BUC 8739 / H6 8739 põhiosas plaanipäraselt.

Reisikorraldaja 28. septembri 2019. aasta teate alusel ei ilmunud reisija järgmisel päeval lennule BUC 8739 / H6 8739 registreerimisele. Kui ta oleks pardalminekuks olnud õigel ajal lennuväravas ja esitanud oma broneeringut tõendava dokumendi, oleks kostja ta ikkagi kõnealusele lennule lubanud.

Lennuteekond marsruudil Heraklion – Linz on pikem kui 1500 km, kuid lühem kui 3500 km.

Põhikohtuasi

Hageja esitas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määruse (EÜ) nr 261/2004 alusel 400 euro suuruse hüvitise ja viivise nõude ning märkis apellatsioonimenetluse seisukohast olulises osas järgmist. Ta väidab, et reisikorraldaja tehtud muudatuste eest vastutab tegutsev lennuettevõtja. Kui reisikorraldajal on lubatud kostja nimel pilet väljastada, siis ei saa olla asi teisiti ka kõigi hilisemate broneeringumuudatuste puhul. Kui reisijale teatatakse, et ta on ühelt lennult teisele ümber broneeritud, ei saa talle ette heita, et ta jättis ilmumata algselt broneeritud lennu registreerimislauda. Juba varem tehtud ümberbroneerimisega ei olnud teda vastu tema tahtmist lennule lubatud. Seega on lõppkokkuvõttes tegemist lennureisist mahajätmisega, mille eest on õigus saada hüvitist.

Kostja vaidles nõudele vastu, taotles hagi rahuldamata jätmist ja ta väide on apellatsioonimenetluse seisukohast olulises osas, et kõnealune lend toimus põhiosas plaanipäraselt. Reisikorraldaja oli hageja lennu ümber broneerinud temaga kooskõlastamata. Selline ümberbroneerimine ei tähenda „lennureisist mahajätmist“, mille eest vastutab lennuettevõtja. Hageja ei saa nõuda hüvitist ka seetõttu, et ta ei ilmunud õigel ajal lennule registreerimisele. Ka pärast ümberbroneerimist oli tal alles kinnitatud broneering algsele lennule ja kui ta oleks õigel ajal lennu väravasse ilmunud, oleks ta lennule lubatud.

Vaidlustatud kohtuotsusega kohustas esimese astme kohus kostjat tasuma hagejale 400 eurot ja viivise ning mõistis kostjalt välja hageja kohtukulud. Õiguslikult hindas kohus eespool täpsemalt kirjeldatud olukorda, mille üle osalt vaidlust ei ole ja mis osaliselt on riigisisese menetlusõiguse (Austria tsiviilkohtumenetluse seadustiku (Zivilprozessordnung) § 501 lõige 1) kohaselt vaidlustamatu, kokkuvõtlikult nii, et on ebaoluline, kas ümberbroneerimise tegi lennuettevõtja või reisikorraldaja. Ümberbroneerimise eest vastutab kostjast lennuettevõtja ja seda tuleb käsitada lennureisist mahajätmisena. Seega kuna „muudetud lennuaegadest“ (tegelikult ümberbroneerimisest teisele lennule) teavitati hagejat reisikorraldaja ja lennu muudatuste eest peab vastutama kostja, ei ole hageja lennureisist mahajätmisel põhineva nõude puhul oluline, et hageja ei ilmunud õigeaegselt lennule registreerimisele. Kostja ei väitnud, et lennureisist mahajätmiseks olid olemas mõistlikud põhjused määruse nr 261/2004 artikli 2 punkti j tähenduses. Kuna hagejal oli kõnealusele lennule kinnitatud broneering, hagejalt ei saa nõuda õigel ajal lennule registreerimisele ilmumist (kuna talle oli teatatud „lennuaja muutmisest“), millest tulenevalt ei lubatud teda seega vastu tema tahtmist lennule, ning samuti puudusid mõistlikud põhjused lennureisist mahajätmiseks, on tegemist lennureisist mahajätmisega määruse nr 261/2004 artikli 4 lõike 3 alusel. Seejuures ei ole oluline, kas kostja on hagejaga otseses lepingulises suhtes või saab mõjutada reisijate nimekirja või saab reisijaid iseseisvalt ümber broneerida või lennupileteid väljastada, sest kostja võib esitada tagasinõude muude isikute ja ka kolmandate isikute, eelkõige reisikorraldaja vastu.

Ebaõigele õiguslikule hinnangule tuginedes esitas kostja selle kohtuotsuse peale **apellatsioonkaebuse** nõudega muuta vaidlustatud kohtuotsust nii, et hagi nõue jäetakse rahuldamata; lisaks teeb kostja ettepaneku esitada küsimuses, kas reisikorraldaja tehtud ümberbroneeringu tulemusel „lennureisist mahajätmise“ eest vastutab lennuettevõtja, Euroopa Kohtule konkreetselt sõnastatud eelotsuse küsimused. Kostja väidab sisuliselt, et lennureisist mahajätmise koosseis puudub ja reisikorraldaja tehtud ümberbroneerimise eest ta ei vastuta.

Hageja palub jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

Apellatsioonikohtuks olev Landesgericht Korneuburg (liidumaa kohus Korneuburgis, Austria) peab teise ja kõrgeima astme kohtuna tegema otsuse hageja nõude kohta.

Eelotsuse küsimus

Hageja tugineb oma nõude esitamisel (lõpuks) sõnaselgelt „lennureisist mahajätmisele“ määruse nr 261/2004 artikli 4 lõike 3 alusel. Määruse nr 261/2004 artikli 2 punktis j sisalduva legaaldefiniitsiooni kohaselt tähendab mõiste „lennureisist mahajätmine“ reisijate lennukiga vedamisest keeldumist, kuigi reisija on ilmunud lennule artikli 3 lõikes 2 sätestatud tingimustel, välja arvatud juhul, kui lennureisist mahajätmiseks on mõistlikud põhjused, nagu tervis, ohutus või julgeolek või mittetäielikud reisidokumendid. Mõiste „lennureisist mahajätmine“ ei tähenda mitte ainult lennureisist mahajätmist ülebroneerimise tõttu, vaid ka lennureisist mahajätmist muudel põhjustel (Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas C-22/11).

Seega hõlmab „lennureisist mahajätmise“ koosseis järgmist nelja tunnust, mis peavad esinema kumulatiivselt:

- reisijat ei lubata vastu reisija tahtmist lennule,
- lennule on olemas kinnitatud broneering,
- reisija saabub õigel ajal lennule registreerimisele ja
- lennureisist mahajätmiseks puuduvad mõistlikud põhjused [...].

Kui tegemist on „lennureisist mahajätmisega“, maksab tegutsev lennuettevõtja reisijatele hüvitist vastavalt artiklile 7 (määruse nr 261/2004 artikli 4 lõige 3).

Kooskõlas väljakujunenud kohtupraktikaga eeldab apellatsioonikohus, et lennuvärvavasse õigeaegse ilmumise nõudest võib loobuda ja reisija on lennureisist (juhul kui muud nõuded, mis on seotud kinnitatud broneeringu ja lennureisist mahajätmiseks mõistlike põhjuste puudumisega, on täidetud) maha jäetud juba siis, kui reisijale on juba varem – tõelevastavalt või ka mitte – teatatud, et teda broneeritud lennule ei lubata või et seda lendu üldse ei toimu („eeldatav lennureisist mahajätmine“; Landesgericht Korneuburgi (liidumaa kohus

Korneuburgis, Austria) otsused 22 R 332/21 k; 22 R 118/22s; 22 R 120/23m; 22 R 343/21 b; RIS-Justiz RK00000040 [...] Ühest küljest oleks reisija ilmumine lennule, mille puhul oli reisijale juba varem teatatud, et teda sellele lennule ei lubata, mõttetu formaalne toiming; teisest küljest aga ei ole reisija ilmumine (*ilmselt mõeldud*: nõude aluseks olevale algsele lennule) ümberbroneerimise korral vastavalt määruse nr 261/2004 artikli 3 lõike 2 punktile b üldse määruse nr 261/2004 kohaldamise tingimus (vt Amtsgericht Bremeni (Bremeni esimese astme kohus, Saksamaa) otsus 18 C 73/10 [...]).

Euroopa Kohus märkis liidetud kohtuasjades C-146/20, C-188/20, C-196/20 ja C-270/20 tehtud otsuses, et määruse nr 261/2004 artikli 3 lõike 2 punkti a tuleb tõlgendada nii, et reisijal on „kinnitatud broneering“ selle sätte tähenduses, kui reisikorraldaja edastab sellele reisijale, kellega ta on lepingulises suhtes, „muu tõendi“ selle määruse artikli 2 punkti g tähenduses, mis sisaldab lubadust vedada teda konkreetsel, kindlaksmääratud väljumis- ja saabumiskoha ning väljumis- ja saabumisaegade kohta. Euroopa Kohus põhjendab seda muu hulgas sellega, et määruse nr 261/2004 mitmes sättes ei tehta vahet reisikorraldajal ja lennuettevõtjal. Lisaks oleks sama määruse põhjenduses 1 sõnastatud eesmärgiga tagada lennureisijate kaitstuse kõrge tase vastuolus asuda seisukohale, et broneeringut võib kinnitada üksnes lennuettevõtja, pannes reisijale kohustuse kontrollida reisikorraldaja esitatud teavet. Määruse eesmärk on nimelt, et riski, et reisikorraldajad esitavad reisijatele oma tegevuse raames ebatäpset teavet, võtaks endale lennuettevõtja. Selles kontekstis ei osale reisija lennuettevõtja ja reisikorraldaja vahelises suhtes ning temalt ei saa nõuda sellekohase teabe hankimist (Euroopa Kohtu otsus liidetud kohtuasjades C-146/20, C-188/20, C-196/20 ja C-270/20, punkt 47 jj).

Käesolevas kohtuasjas tekib küsimus, millistes piirides vastutab reisikorraldaja avalduste eest lennuettevõtja. Kui erinevalt kohtuasjades C-188/20 ja C-196/20 toimunud menetlustest ei tule hinnata mitte broneeringukinnituse väljastamist reisikorraldaja poolt, vaid „eeldatava lennureisist mahajätmise“ toimumist, ei ole viide määruse artikli 2 punktile g ilmselge.

Apellatsioonikohtu hinnangul toetavad samad kaalutlused, mis on esitatud Euroopa Kohtu 21. detsembri 2021. aasta otsuses (C-146/20, C-188/20, C-196/20 ja C-270/20, punkt 47 jj), järeldust, et sellistes olukordades nagu käesolev vastutab reisikorraldaja tegevuse ja avalduste eest lennuettevõtja, isegi kui lennuettevõtja suudab tõendada, et ta oleks reisija – kui viimane oleks õigel ajal lennule registreerimisele ilmunud – siiski lennule lubanud.

Sarnase küsimuse esitas juba Landgericht Düsseldorfi (Düsseldorfi apellatsioonikohus) 20. juuli 2020. aasta eelotsusetaotluses (Euroopa Kohtu kohtuasi C-365/20). Seal esitatud küsimus, kas tegemist on lennureisist mahajätmisega määruse nr 261/2004 artikli 4 lõike 3 ja artikli 2 punkti j tähenduses, kui reisikorraldaja broneerib temaga pakettreisilepingu sõlminud

reisijad mõni päev enne plaanipärast väljumisaega ümber teisele lennule, olles andnud reisijatele eelnevalt siduva kinnituse nende paigutamise kohta konkreetsele kindlaksmääratud väljumis- ja saabumiskoha, väljumis- ja saabumisaja ning lennunumbriga lennule, jäi siiski vastuseta, kuna kohtuasi kustutati registrist. Juba selles eelotsusetaotluses pidas Landgericht Düsseldorf (Düsseldorfi apellatsioonikohus) põhjendatult küsitavaks, kas lennureisist mahajätmiseks saab pidada ka ümberbroneerimist, mille tegi reisikorraldaja, kellelt oli reisija pakettreisi broneerinud, mitte aga lennuettevõtja. Selgituseks märkis Landgericht Düsseldorf (Düsseldorfi apellatsioonikohus), et sellise arusaama vastu võib rääkida tõsiasi, et tegutseval lennuettevõtjal ei pruugi üldse olla võimalust reisikorraldaja tehtavat ümberbroneerimist mõjutada (näiteks kui reisikorraldaja teeb ümberbroneerimise seetõttu, et tal on vaja vedada rohkem pakettreisijaid, kui ta on lennuettevõtjalt kohti broneerinud). See võib rääkida järelduse vastu, et lennuettevõtja vastutab sellise reisikorraldaja tegevuse eest, kes ei tegutse tema alluvuses. Teisest küljest ei saa pakettreisija teisele lennule suunamise (ümberbroneerimise) korral sageli kontrollida, kes muudatuse tegelikult algatas, kui seda talle teatavaks ei tehta, vaid ta saab ainult teate teisele lennule suunamise kohta. See võiks toetada järeldust, et kolmandate isikute, näiteks reisikorraldaja tehtud ümberbroneerimisi ei või käsitada teistmoodi kui lennuettevõtja enda tehtud ümberbroneerimisi. Lõpuks on lennuettevõtjal määruse artikli 13 alusel võimalus esitada reisikorraldajale riigisisese õiguse alusel tagasinõue.

Vastus eelotsuse küsimusele on apellatsioonikohtule vajalik apellatsioonkaebuse suhtes lõpliku otsuse tegemiseks. Kui Euroopa Kohus vastab eelotsuse küsimusele jaatavalt, on hagejal õigus nõuda kustjalt hüvitist ja kustja apellatsioonkaebus tuleks jätta rahuldamata. Kui aga Euroopa Kohus vastab eelotsuse küsimusele eitavalt, puudub hagejal õigus nõuda hüvitist, millest tulenevalt tuleks kustja apellatsioonkaebus rahuldada ja esimese astme kohtu otsust tuleks muuta nii, et hagi jäetakse rahuldamata.

[...]

Landesgericht Korneuburg, 22. kolleegium

Korneuburg, 22. august 2023

[...]